

Acta Diurna Obscura 1

Kasvitieteen pimeää historiaa Suomessa 2009–2017

—

Dark history of botany in Finland 2009–2017

HEINO VÄNSKÄ

Vänskä, H. 2018: Kasvitieteen pimeää historiaa Suomessa 2009 –2017 – Dark history of botany in Finland 2009–2017. – *Acta Diurna Obscura* 1: 1-24 . ISSN 2489-8767. ISBN 978-952-69049-0-0 (nid.). ISBN 978-952-69049-1-7 (PDF)

Abstract. After the budgetary cuts made by the Finnish government in 2015 the University of Helsinki carried out in 2016 simultaneously several disputable reforms comprising the restructuring and too deep downsizing of the administration, and the implementation of education reform called Big Wheel. The implications in the Finnish Museum of Natural History (LUOMUS) were even more disastrous due to the inadequate leadership on all levels, because some heads of the units did not know or did not want to save what still could be saved in order to help the situation of the dismissed persons and to assure their possibilities to carry out their own further research. Two outstanding female bryologists and four other people were dismissed in March 2016 from the Botany unit of LUOMUS, and their access to the bryological collections was hindered for a long time under various pretexts. The details of these and some other flaws during the period 2009–2017 are reported now in Finnish, with an English condensation (pp. 14–21) in order to provide a contemporary description and testimony and a possibility for later generations in the history of Finnish botany to judge these events and the leadership shown during this dark period.

Keywords: *University of Helsinki, LUOMUS, botany unit, downsizing, Botanical Museum, bryological collections, inadequate leadership, dismissed bryologists, science policy, contemporary description, testimony, Scott report*

Heino Vänskä, c/o Faculty of Biological and Environmental Sciences, Organismal and Evolutionary Biology Research Programme, Viikki Plant Science Centre, ViPS, P. O. Box 65 (Viikinkaari 1), FI-00014 University of Helsinki, Finland. E-mail: <heino.vanska@helsinki.fi>

Acta Diurna Obscura

Julkaisija / Publisher:

978-952-69049

AY.seurantaryhmä.H(at)gmail.com

Untamontie 12 E 44

FI-00610 Helsinki

Toimittaja / Editor:

Heino Vänskä

Untamontie 12 E 45

FI-00610 Helsinki

heino.vanska(at)helsinki.fi

Kasvitieteen pimeää historiaa Suomessa 2009–2017 – Dark history of botany in Finland 2009–2017

HEINO VÄNSKÄ

Vänskä, H. 2018: Kasvitieteen pimeää historiaa Suomessa 2009 –2017 – Dark history of botany in Finland 2009–2017. – *Acta Diurna Obscura* 1: 1-24. ISSN 2489-8767. ISBN 978-952-69049-0-0 (nid.). ISBN 978-952-69049-1-7 (PDF)

Abstract. After the budgetary cuts made by the Finnish government in 2015 the University of Helsinki carried out in 2016 simultaneously several disputable reforms comprising the restructuring and too deep downsizing of the administration, and the implementation of education reform called Big Wheel. The implications in the Finnish Museum of Natural History (LUOMUS) were even more disastrous due to the inadequate leadership on all levels, because some heads of the units did not know or did not want to save what still could be saved in order to help the situation of the dismissed persons and to assure their possibilities to carry out their own further research. Two outstanding female bryologists and four other people were dismissed in March 2016 from the Botany unit of LUOMUS, and their access to the bryological collections was hindered for a long time under various pretexts. The details of these and some other flaws during the period 2009–2017 are reported now in Finnish, with an English condensation (pp. 14–21) in order to provide a contemporary description and testimony and a possibility for later generations in the history of Finnish botany to judge these events and the leadership shown during this dark period.

Keywords: *University of Helsinki, LUOMUS, botany unit, downsizing, Botanical Museum, bryological collections, inadequate leadership, dismissed bryologists, science policy, contemporary description, testimony, Scott report*

Heino Vänskä, c/o Faculty of Biological and Environmental Sciences, Organismal and Evolutionary Biology Research Programme, Viikki Plant Science Centre, ViPS, P. O. Box 65 (Viikinkaari 1), FI-00014 University of Helsinki, Finland. E-mail: <heino.vanska@helsinki.fi>

Helsingin yliopistossa tapahtui kasvitieteen ja erityisesti sammaltieteen toimintaedellytyksissä yllättäviä ja samalla merkittäviä muutoksia jo vuonna 2009, mutta varsinkin otsikossa mainitun tarkastelujakson loppupuolella muutoksia voi jo verrata tuhoisaan maanjäristykseen, joten niitä on syytä tarkastella ensiksi.

Kovia leikkauksia Helsingin yliopistossa

Osana lukuisia säästötoimia Suomen tasavallan hallitus ilmoitti syksyllä 2015 eri hallinnonaloille suunnatuista mittavista määräraholeikkauksista, joita kohdistettiin myös maan yliopistoihin ja korkeakouluihin. Pian tämän jälkeen Helsingin yliopistossa alkoivat niin kutsutut yhteistoimintaneuvottelut (YT-neuvottelut), jotka jatkuivat vuoden 2016 puolelle. Näiden neuvottelujen päätyttyä Helsingin yliopisto irtisanoi maaliskuussa 2016 yhteensä 371 työntekijää, joista opetus- ja tutkimushenkilöstöä oli 48 ja loput 323 niin sanottua muuta henkilöstöä. Kun otetaan huomioon eläkkeelle siirtymiset ja määräaikaisten työsuhteiden päättymiset, Helsingin yliopiston henkilöstön on arveltu pienenevän noin tuhannella vuoteen 2020 mennessä (HYT 2016). Joulukuussa 2017 Helsingin yliopistossa oli noin 7 900 työntekijää ja 36 500 tutkinto-opiskelijaa.

Leikkaukset ylimitoitettuja

Helsingin yliopistossa tehtyjä leikkauksia on arvosteltu julkisuudessa monelta taholta ylimitoitetuiksi ja liian etupainoisiksi, kun esimerkiksi Helsingin yliopistolle kertyi merkittävä talouden ylijäämä vuoden 2016 tilinpäätökseen. Silloinen rehtori Jukka Kola on puolustanut leikkauslinjaansa ja korostanut, että jatkossa valtiolta on odotettavissa yliopistoille ja korkeakouluille entistä vähemmän rahaa, ja hänen mukaansa Helsingin yliopistossa tehtyjen suurten leikkausten jälkeen todennäköisesti välttään vuosittain käytävistä YT-neuvotteluista ja niihin liittyvistä uusista irtisanomisista. Kertynyttä ylijäämää hän on puolustanut toiminnan jatkumisen kannalta tärkeänä puskurina.

Sue Scottin arviointiryhmän raportin karua kertomaa

Helsingin yliopiston hallitus päätti lokakuussa 2016 ulkopuolisen arvion teettämisestä säästötoimien ja samaan aikaan toteutettujen useiden organisaatiouudistusten vaikutuksista yliopiston työyhteisöön ja koko yliopiston toimintaan. Sosiologian professori Sue Scottin (York, UK) johtamaan arviointiryhmään (Scott 2017) kuuluivat jäseninä hallintojohtaja Arnold Boon (Århusin yliopisto), pääjohtaja Mari Walls (Luonnonvarakeskus Luke) ja professori Lesley Yellowlees (Edinburghin yliopisto). Arviointiryhmä perehtyi yliopiston hallintoon ja tehtyihin muutoksiin sekä haastatteli laajasti yliopiston henkilökuntaa ja opiskelijoita eri tieteenaloittain. Arviointiryhmän raportin (Scott 2017) *Beyond the Changes: The effects of, and lessons from, the downsizing and restructuring process of 2015–2017* julkistamistilaisuus oli 25.10.2017 klo 9.00 Helsingin yliopiston Porthania-rakennuksessa (Salonen & Siirainen 2017). Raportissa esitettiin paljon kritiikkiä toteutettujen säästötoimien vaikutuksista ja samaan aikaan toimeen pannaista useista organisaation uudistuksista, joiden aiheuttama työtaakka on rasittanut ja uuvuttanut kohtuuttomasti suurta osaa jäljelle jääneestä henkilökunnasta.

Arviointiryhmä järjesti lukuisia kuulemistilaisuuksia ja keräsi lisäksi kirjallista palautetta, jota kertyi yli 400 kappaletta (Salonen & Siirainen 2017). Saaduista kommenteista noin 95 % oli negatiivisia. Toistuvia teemoja kommentoissa olivat vuoden 2016 irtisanomisten toteutustavan kritisointi, henkilöstön leikkausten ylimitoituksen kritisointi sekä valitukset viestinnän puutteesta ja johtamisen ongelmista kaikilla yliopiston hierarkian tasoilla. Lisäksi kritisoitiin samanaikaisten muutosten määrää ja nopeaa tahtia, liiallista hallinnon keskittämistä, Iso Pyörä-nimisen laajan

koulutusuudistuksen syitä ja perusteita sekä oppiaine- ja laitosrakenteen uudistamista, jossa tiedekunnat muuttuivat laitoksettomiksi vuoden 2018 alusta lukien.

Sue Scottin raportti (Scott 2017) on ilmestynyt Helsingin yliopiston sisäisellä internet-sivustolla (Flammasa), mutta sitä ei julkaistu tuon median ulkopuolella.

Irtisanomismenettely toteutettiin tyyliä

Helsingin yliopiston historiassa vuonna 2016 tehdyt leikkaukset ovat ennen kuulumattomia ja kokemattomia.

Yleisellä tasolla voidaan todeta Helsingin yliopiston irtisanomismenettelystä, että saatuaan kirjallisen irtisanomisilmoituksen dekaanilta tai erillislaitoksen johtajalta irtisanotut työntekijät joutuivat käymään lähiesimiehen kanssa niin sanotut luottamukselliset tukikeskustelut, joissa sovittiin irtisanomisajan työvelvollisuudesta tai siitä vapauttamisesta ottaen huomioon työntekijän omat toiveet ja mahdollisuudet hoitaa työtehtäviään. Työnantajan kaavamainen kanta näyttää olleen useissa tapauksissa sellainen, että mikäli irtisanomisaikana työvelvollisuutta ei ole, työvälineet, tietokoneet, puhelimet ja avaimet piti luovuttaa yleensä muutamien päivien kuluessa, koska niiden käytölle työnantajan mielestä ei enää ollut perusteita.

Tästä kaavamaisesta menettelystä seuraa kuitenkin vakavia epäkohtia. Irtisanottu työntekijä, joka ei ole syyllistynyt työsuhteessaan mihinkään rikkomuksiin, kokee niin sanotun pakollisen äkkilähdön irtisanomistakin suurempaan nöyryytykseen ja suuressa henkisessä hädässään hän jää vaille tutun työyhteisönsä henkistä ja muuta tukea suuri silloin, kun tukea kipeimmin tarvittaisiin. Näin ollen niin sanottu pehmeä lasku olisi paljon parempi vaihtoehto, jossa irtisanottu työntekijä saisi niin halutessaan olla irtisanomisaikanaan työpaikallaan ja etsiä työpaikan tietokoneella irtisanotuille tarjolla olevia tukipalveluita ja saada siinä tarvittaessa apua ja tukea työtovereiltaan sekä etsiä myös uutta työpaikkaa. Tilanteen, voimien ja halunsa mukaan hän voisi myös saattaa jokin irtisanomisen johdosta keskeytyneen työtehtävän sellaiseen vaiheeseen, etteivät jo tehdyt työvaiheet mitätöityisi, tai hän voisi halutessaan jatkaa omaa tutkimustyötään, koska sekin voisi keventää irtisanomisen aiheuttamaa henkistä shokkivaikutusta.

Tuhoisaa jälkeä mm. LUOMUKSESSA

Leikkausten vaikutus Helsingin yliopiston luonnontieteellisessä keskusmuseossa (jäljempänä LUOMUS) oli monin tavoin tuhoisa, ja tuhoa vielä lisäsi eräiden yksikönjohtajien taitamaton menettely, kun nämä eivät osanneet tai halunneet pelastaa sitä, mikä olisi ollut vielä pelastettavissa irtisanottujen työntekijöiden tukalan elämäntilanteen helpottamiseksi ja näiden omatoimisen tutkimustoiminnan ja -harrastuksen edellytysten turvaamiseksi.

Sen vuoksi on nyt paikallaan, että tapahtumien kulun eräitä keskeisiä kohtia kirjataan ja avataan joidenkin konkreettisten esimerkkitapausten valossa tiedoksi jälkipolville, jotta nämä Suomen kasvitieteen historiaan perehtyessään voivat vetää kirjatusta tapahtumista omat johtopäätöksensä ja arvioida eri organisaatiotasolla toimineiden päättäjien ja yksiköiden johtajien käytännössä osoitettua johtamistaitoa ja erityisesti kriisijohtamisomaisuuksia.

On syytä kysyä vakavasti, onko irtisanomisten kohteiksi joutuneille työntekijöille ja tieteenharjoittajille osoitettu oikeasti ollenkaan myötätuntoa ja onko heitä edes pyritty kohtelemaan inhimillisesti ja empaattisesti irtisanomisaikana ja työsuhteen virallisen päättymisen jälkeen vai onko heidät pyritty poistamaan näköpiiristä mahdollisimman nopeasti ja unohtamaan heidät ja saman tien myös heidän työ- ja tutkimuspanoksensa kokonaan.

Suonenisku sammaltieteeseen Helsingin yliopistossa

Ennen kuin syvennyttään otsikon mukaiseen yksityiskohtaiseen käsittelyyn, on syytä tehdä pikainen taustakatsaus perspektiivin luomiseksi niille lukijoille, jotka eivät vielä tunne tarkkaan Helsingin yliopiston tilannetta.

Perinteisessä kansainvälisessä Index Herbariorum –hakuteoksessa (Holmgren et. al. 1990, s. 1.) johdantokappaleen ensimmäinen virke kuuluu: ”*Index Herbariorum*, Part I, is a detailed directory of the public herbaria of the world.” eli kyse on kasvi- ja sienitieteen alan tieteenharjoittajien ja tutkijoiden käyttöön tarkoitetuista julkisista kokoelmista. Näistä suurimpien ja tieteellisesti tärkeimpien joukkoon kuuluu LUOMUKSEN kasvitieteen yksikön herbaario eli kasvimuseo.

Tässä hakuteoksessa (Holmgren et al. 1990) sekä sitä vastaavassa uudemmassa samannimisessä tietokannassa (Index Herbariorum) kaikille maailman herbaarioille on annettu niin sanottu akronyymi eli lyhenn nimi, jonka avulla esimerkiksi ilmoitetaan tutkimuksessa käytettyjen ja/tai siteerattujen näytteiden sijaintiherbaario tieteellisissä julkaisuissa. Suurimpien ja merkittävimpien herbaarioiden akronyymi on lähtökohtaisesti yleensä vain yksi kirjain. Helsingin yliopiston kasvimuseolle on aikanaan annettu kansainväliseksi akronyymiksi H-kirjain, joten jo tästäkin voi päätellä, että kyseessä on tieteellisesti ja kansainvälisesti erittäin merkittävä herbaario.

Tieteellisessä mielessä H:n suurimpia klassikkokaarteita ovat yhtäältä Erik Achariuksen (1759–1817) ja William Nylanderin (1822–1899) jäkäläkokoelmat sekä Petter Adolf Karstenin (1834–1917) sienikokoelmat ja toisaalta Sextus Otto Lindbergin (1835–1889), Viktor Ferdinand Brotheruksen (1849–1929) ja Hans Buchin (1883–1964) sammalkokoelmat.

Kun sieni- ja jäkäläkokoelmia ovat viime vuosikymmeninä kartuttaneet merkittävästi Teuvo Ahti (1934–x), Tuomo Niemelä (1940–x), Harri Harmaja (1944–x) ja eräät muut, vastaavasti sammalkokoelmia ovat kartuttaneet vielä useammat aktiiviset tutkijat: mm. Risto Tuomikoski (1911–1989), Pekka Isoviita (1931–2016), Dan H. Norris (1933–2017), Timo Koponen (1939–x) ja Sinikka Piippo (1955–x), vain muutamia esimerkkejä mainitakseni.

Näistä esimerkeistä käy ilmi, että H:n tieteellisessä tuotannossa ja perinteessä on kaksi erittäin merkittävää ja käytännössä aivan elintärkeää ”tukipilaria”: yhtäällä sieni- ja jäkälätaksonomia ja toisaalla sammaltaksonomia – väheksymättä ollenkaan H:ssa tehtyä putkilokasvitaksonomista tutkimusta, joka ei ole vielä toistaiseksi yltänyt vastaaviin saavutuksiin kuin kaksi edellä mainittua alaa.

Itsenäisen sammaltiimin lakkauttaminen oli vakava virhe

Edellä kuvattua taustaa vasten on aivan käsittämätöntä, että vuonna 2016 H:n tutkimusperinteen toinen oleellisen tärkeä ”tukipilari” tavallaan kaadettiin, kun silloinen käytännössä itsenäinen sammaltiimi lakkautettiin ja yhdistettiin niin sanottuun sienitiimiin ja samalla kaksi etevää ja aktiivista naispuolista sammaltutkijaa, toisin sanoen itse tiimin vetäjä Y ja yksi tieteellisesti ansioitunut museomestari X irtisanottiin – yhdessä neljän muun kasvitieteen yksikön työntekijän kanssa.

Tätä H:n sammaltutkimuksen kapasiteetin ja voimavaran menetystä ei korvaa se, että niin sanottuihin säästötoimiin liittyvässä organisaatiouudistuksessa Helsingin yliopiston Bio- ja ympäristötieteellisen tiedekunnan silloisesta Biotieteiden laitoksesta siirrettiin kaksi professoria LUOMUKSEN kasvitieteen yksikköön eli H:hon vuoden 2016 aikana siten, että siirron jälkeen näiden kummankin palkasta tulee 80 % LUOMUKSESTA ja 20 % Bio- ja ympäristötieteellisestä tiedekunnasta.

Konkreettisia esimerkkejä sammaltutkijoiden kaltoin kohtelusta

LUOMUKSEN henkilöstölle jaettiin irtisanomisilmoituksia tiistaina 8.3.2016 ja keskiviikkona 9.3.2016, ja yliopisto-työnantajan muodollisina perusteluina olivat kautta linjan niin sanotut ”tuotannolliset ja taloudelliset syyt”.

H:n sammaltiimissä työskennellyt museomestari X irtisanottiin 8.3.2016 siten, että hänen työsuhteensa päättymispäivä oli neljän kuukauden päästä eli 8.7.2016. H:n sammaltiimin vetäjä Y, joka sattui olemaani virkavapaana merkittävän kirjaprojektinsa vuoksi 1.1. – 31.5.2016, irtisanottiin ti 9.3.2016 siten, että työsuhteen päättymispäivä oli puolen vuoden päästä eli 9.9.2016.

Allekirjoittanut yritti 14.3.2016 Helsingin yliopiston tieteentekijät ry:n (jäljempänä HYT) hallituksen jäsenen ominaisuudessa tavoittaa henkilökohtaisesti LUOMUKSEN kasvitieteen yksikön johtajaa FT Marko Hyväristä keskustellakseen yksiköstä irtisanottujen tutkijoiden tilanteesta, mutta Hyvärinen sattui tuolloin olemaan matkoilla Berliinissä.

Tämän vuoksi allekirjoittanut meni vielä samana päivänä (14.3.2016) varta vasten hautajaispuvussa suoraan LUOMUKSEN johtajan professori Leif Schulmanin luo pikaiselle audienssille. Lyhyen keskustelun tulokseksi tuli yhteinen näkemys, että toimistaan irtisanotut tutkijat voivat halutessaan anoa vierailevan tutkijan statusta aivan samoilla periaatteilla kuin kaikki muutkin vierailevat tutkijat sekä emeritus- ja emerita-tutkijat ja että kukin anomus käsitellään asianomaisessa yksikössä tapauskohtaisesti, ja että HYT voi viestittää tiedon tästä mahdollisuudesta jäsenistölleen.

Pian tämän tapaamisen jälkeen (14.3.2016 klo 12.25) allekirjoittanut lähetti yksikön johtaja Hyväriselle otsikolla ”**Akuutti luottamusmiesasia**” varustetun sähköpostiviestin, joka meni samalla tiedoksi LUOMUKSEN johtaja Schulmanille sekä HYT:n koko hallitukselle. Viestissä olivat mm. seuraavat virkkeet: ”*Tutkija X:llä on mm. iso kattosammalaineisto, jonka määrittäminen tekeillä olevaa julkaisua varten ei onnistu mitenkään hänen nykyisessä asunnossaan, ---. Esitän kunnioittavasti, että museomestari/tutkija X saisi käyttää nykyistä työtilaansa tai jotakin muuta*

itiökasviherbaarion ns. yleistä kokoelmatilaa sekä kokoelmatilojen mikroskooppeja aineistonsa käsittelyyn ainakin koko menossa olevan irtisanomisajan keston ajan. ---”

Yksikön johtaja Hyvärisen vastausviesti tuli kaikille edellisen viestin jakelussa mainituille seuraavana päivänä 15.3.2016 klo 7.49. Sen viimeinen kappale kuului seuraavasti: ”*Huomautan, että X ei ole Luonnontieteellisessä keskusmuseossa tutkijan tehtävässä. Hän on museomestari ja kuuluu siten tekniseen kokoelmahenkilökuntaan. Hänen tehtäviinsä ei siis kuulu lainkaan tutkimus.*”

Tämä yksikön johtaja Hyvärisen väite on jo alun perinkin eriskummallinen ja epäoikeudenmukainen, kun hän ei tunnusta X:n tieteellisiä ansioita ja suurta lahjakkuutta. X:llä oli jo vuonna 2016 ansioluettelossaan (CV) noin 40 tieteellistä, pääosin sammaltieteellistä julkaisua, joista pääosa oli nähtävissä myös Helsingin yliopiston TUHAT-tutkimustietojärjestelmässä. Hän oli ennen Suomeen tuloaan toiminut kotimaassaan yliopisto-opettaja ja -tutkijana 12 vuoden ajan ja sen jälkeen hän oli tehnyt sammaltutkimusta Suomessa asuessaan toiset 12 vuotta, myös niinä vuosina, jolloin hän työskenteli H:ssa museomestarina. Ainakin museomestarin työuransa alkupuolella hän sai tehdä herbaarioteknisten töiden ohella myös omaa tutkimustyötä, kerätä tutkimusaineistoa ja osallistua kongressimatkoihin H:n toisten sammaltutkijoiden kanssa. On käsittämätöntä, että yksikön johtaja Hyvärinen ei tunnustanut eikä tunnistanut X:n tieteellisiä ansioita ja kapasiteettia, vaan pyrki byrokraattisin keinoin mitätöimään ja tukahduttamaan ne.

X tuli aikanaan Suomeen voidakseen entistä tehokkaammin tehdä sammaltiedettä ja tukeutua mm. H:n kokoelmiin. Sammaltieteen lisäksi hänellä on tutkimusansioita myös perhostieteessä. Edesmennyt monipuolinen perhostieteilijä, professori Kauri Mikkola (1938–2014) on aikanaan todennut, että X on tehnyt perhosilla populaatiobiologista tutkimusta jo ennen akateemikko Ilkka Hanskia (1953–2016). Edelleen on todettava, että X on piirtänyt erittäin tarkasti kuvia sammalista ja muista kasveista sekä jäkälistä lukuisiin tieteellisiin julkaisuihin. Näiden töiden lisäksi hän on maalannut öljyvärein useita muotokuvia tunnetuista kasvitieteilijöistä, mikä myös todistaa hänen monipuolista lahjakkuuttaan. Venäjän kielen taitoisena hän on toiminut vuosia H:ssa vierailleiden venäläisten sammaltutkijoiden tulkkina ja avustajana sekä usein myös majoittanut näitä omaan asuntoonsa. Varsinkin Venäjällä X on erittäin tunnettu sammaltutkija.

Kolkkoa kohtelua 21.3.2016

Allekirjoittanut kävi yhdessä museomestari X:n kanssa tämän pyynnöstä yksikön johtaja Hyvärisen puheilla 21.3.2016 klo 10.00. Yksikön johtaja Hyvärinen äänitti englanniksi käydyn keskustelun kokonaisuudessaan käsipuhelimellaan. Tapaamisen aikana yksikön johtaja Hyvärinen johti puhetta ja oli käytännössä suurimman osan ajasta itse äänessä. Oli hyvin yllättävää ja samalla masentavaa, että hän esitti X:lle peräjälkeen lukuisia moitteita, mutta ei vahingossakaan mitään positiivista, saati edes kiitoksen puolikasta tehdystä monivuotisesta työstä. Jo kertaalleen irtisanomisella rankasti lyötyä sammaltutkijaa lyötiin uudestaan moiteryöpyllä, jolle taustoja tuntevana en nähnyt mitään perusteita. Olisi päinvastoin pitänyt nostaa esille positiivisia asioita ja näin helpottaa irtisanotun tukalaa oloa ja auttaa selviytymään edessä olevista haasteista ja vaikeuksista.

Esitimme useaan kertaan pyynnön, että X saisi työskennellä H:n tiloissa irtisanomisajan loppuun saakka – kertynyt vuosiloma-aika pois lukien – ja tänä aikana määrittää mm. keräämiään näyteaineistoja: toisaalta kattosammalaineistoa ja toisaalta dyynien populaatiobiologiseen tutkimukseen liittyviä sammalaineistoja. Edelleen jätimme kahtena kappaleena kirjallisen

anomuksen, että X:lle myönnettäisiin vierailevan tutkijan status työsuhteen päättymisen jälkeiselle ajalle. Kyseinen anomus oli tehty Helsingin yliopiston internet-sivustolta peräisin olevalle lomakepohjalle (LIITE 1), jota oli käytetty menestyksellisesti mm. Viikin kampuksella vielä vuosina 2016 ja 2017. Kun kello tuli 10.30, yksikön johtaja Hyvärinen ilmoitti tyyliä tapaamiseen varatun ajan päättyneen ja asian loppuun käsitellyksi ja otti saman tien X:ltä H:n avaimet pois eikä suostunut mihinkään esittämäämme pyyntöön. Koska allekirjoittaneen ja X:n päällysvaatteet ja laukut olivat siinä vaiheessa X:n lukitussa entisessä työhuoneessa, yksikön johtaja kävi avaamassa tuon huoneen oven mainittujen tavaroiden noutoa varten. Kaiken kaikkiaan kyseinen puoli tuntia kestänyt tapaaminen yksikön johtaja Hyvärisen luona oli tunnelmaltaan jäätävän kylmä, kolkko ja äärimmäisen masentava. Mukana olleena minulle tuli sellainen tunne, että meitä kohdeltiin kuin joitakin ”rikollisia”.

Pian paljastui outo seikka: Äskeisen tapaamisen jälkeen yksikön johtaja Hyvärinen oli mennyt sanomaan jäljelle jääneille sammaltutkijoille, että X muka ”*halusi itse lähteä heti*”, mikä ei tietenkään pitänyt paikkaansa. Olimme moneen kertaan pyytäneet X:lle mahdollisuutta niin sanottuun pehmeään laskuun ja tilaisuutta määrittää tämän omia aineistojaan irtisanomisaikana – kertynyt vuosiloma pois lukien.

Tyly kohtelu jatkui

Vaikka yliopisto keskushallinto oli julkisuudessa kehunut irtisanotuille järjestettyjen tukitoimien laajuutta ja kattavuutta, ne eivät kuitenkaan toimineet toivotusti käytännön tasolla. Yliopiston järjestämille erilaisille irtisanottujen tukikursseille olisi pitänyt ilmoittautua HENKKA-järjestelmän kautta, mutta tuo järjestelmä oli suomen kieltä osaavillekin käytännössä hyvin hankala, saati sitten suomen kieltä osaamattomille irtisanotuille työntekijöille. X olisi tarvinnut työyhteisönsä teknistä tukea voidakseen ilmoittautua noille kursseille, mutta 21.3.2016 hänet oli tyyliä suljettu työyhteisön ulkopuolelle ottamalla avaimet pois.

Kun huomautin yksikönjohtaja Hyväriselle, että X:n pitäisi päästä käyttämään H:n tietokoneita voidakseen ilmoittautua tarjolla oleville tukikursseille, tämä ei suostunut pyyntöön vaan sanoi, että ”*Käyttäköön [jonkun yleisen] kirjaston tietokonetta*”. Mielestäni tässäkin kohtaa lyötyä jälleen kerran lyötiin. Kun X:n työsuhte ja samalla oikeus yliopiston sähköpostiin päättyivät 9.7.2016, sen jälkeen hänellä ei ollut edes teoriassa mahdollisuuksia tavoittaa tietoja yliopiston verkkosivuilla tarjolla olevista irtisanotuille suunnatuista tukitoimista ja kursseista.

X:n anomus vierailevan tutkijan statuksen saamiseksi toimitettiin asiamiehen välityksellä kahtena kappaleena vielä uudestaan ennen kesää 2016 yksikön johtaja Hyvärisen H:ssa olevaan postilokeroon, mutta tämäkään anomus ei johtanut toivottuun tulokseen.

Kun allekirjoittanut kävi useaan kertaan vuoden 2016 aikana kysymässä X:n mahdollisuutta päästä käyttämään museon kokoelmia vierailevana tutkijana, tuli yksikön johtaja Hyväriseltä aina jokin veruke ja este, kuten esimerkiksi:

- H:sta ei muka liikene tilaa, koska H:n tiloja joudutaan supistamaan säästösyistä ja tekemään uudelleen järjestelyitä.
- X:llä pitää olla hyväksytty jatko-opintosuunnitelma.
- Kun X esitti päivitetyn jatko-opintosuunnitelman 7.12.2016, nyt sekään ei enää riittänyt.

- Nyt X:llä olisi pitänyt olla virallinen jatko-opiskelijan status Bio- ja ympäristötieteellisessä tiedekunnassa, mutta tämä oli kohtuuton vaatimus, koska virallinen jatko-opiskelijan status olisi vaarantanut X:n työttömyyskorvauksien saamisen.

X:n työsuhde päättyi 9.7.2016, mutta koska työtodistusta ei tullut ajallaan, ja X joutui tämän viivytyksen vuoksi sinnittelemään ilman työttömyyskorjauksia peräti kaksi kuukautta tuon ajankohdan jälkeen.

Muille kokoelmien käyttö oli vapaata

Samaan aikaan, kun irtisanottujen sormaltutkijoiden pääsyä H:n kokoelmiin esteltiin byrokraattisin syin ja verukkein, ulkomaisille vieraileville tutkijoille kaikki oli käytännössä avointa. Helsingissä järjestettiin 1.–5.8.2016 yksikön johtaja Hyvärisen johdolla Kahdeksas kansainvälinen jäkälätieteen kongressi IAL8, jonka osanottajilla oli kansainvälisen käytännön mukaisesti vapaa päästy LUOMUKSEN kasvitieteen yksikön eli H:n kokoelmiin, ja vierailevia tutkijoita kirjattiin siinä vaiheessa noin 56 henkeä (Botanicum 2016).

Työterveyspalveluiden epääminen Y:ltä ja puutteellinen työtodistus

On itsestään selvää, että irtisanomistilanteen stressissä monille voi tulla tarvetta hakea apua työterveyspalveluista. Helsingin yliopiston silloinen henkilöstöjohtaja Kira Ukkonen ilmoitti useissa julkisissa puheenvuoroissaan, että irtisanotuille järjestetään mahdollisimman paljon tukitoimia ja että työterveyspalvelut ovat käytettävissä irtisanomisaikana myös niille irtisanotuille, jotka sattuvat olemaan virkavapaalla. Käytännössä totuus oli kuitenkin paljon karumpi.

Yksi H:n irtisanotuista, tutkija Y, joka sattui olemaan virkavapaalla 1.1.–31.5.2016 tärkeän kirjaprojektin vuoksi, pyysi yksikön johtaja Hyväriseltä saada keskeyttää virkavapautensa, jotta voisi samalla käyttää mm. työterveyspalveluita, kun siihen oli tullut akuuttia tarvetta. Tähän tämä ei suostunut, vaan ilmoitti kylmästi, että työterveyspalvelut ovat käytettävissä vasta 1.6.2016 alkaen irtisanomisajan loppuosan ajan eli 9.9.2016 asti. Näin ollen Y joutui itse maksamaan irtisanomistilanteen vuoksi kipeästi tarvitsemansa terveyspalvelut 31.5.2016 asti. Kun hän sitten 1.6.2016 jälkeen yritti käyttää työterveyspalveluita, paljastui outo seikka: yliopiston keskushallinto oli jonkin inhimillisen virheen vuoksi poistanut Y:n työterveyspalveluihin oikeutettujen piiristä jo 10.4.2016. Tästä reklamoiitiin sekä keskushallintoon että yksikön johtaja Hyväriselle, joka tällä kertaa sai hoidetuksi epäkohdan kuntoon yhdessä keskushallinnon kanssa.

Myös Y oli täyttänyt yliopiston verkkosivuilta peräisin olevan vierailevan tutkijan sopimuslomakkeen kahtena kappaleena ja toimittanut sen ennen päivämäärälle 30.6.2016 käskettyä avainten ja työpuhelinin luovutusajankohtaa yksikönjohtaja Hyvärisen postilokeroon. Myös tässä kohtaa oli kohtuutonta, että avaimet piti luovuttaa jo yli kaksi kuukautta ennen työsuhteen virallista päättymistä, kun asiassa olisi voitu toimia paljon inhimillisemmin ja ilman ”ajolähtötunnelmaa”.

Y oli moneen kertaan pyytänyt työtodistusta, mutta joka kerta, kun sellainen oli toimitettu, siinä oli pahoja puutteita. Työtodistus oli puutteellinen vielä syyskuussa 2016 eli yli puoli vuotta irtisanomisajankohdan jälkeen. Lopulta 9.9.2016 tapahtuneen työsuhteen päättymisen jälkeen Y

joutui menemään henkilökohtaisesti yksikön johtaja Hyvärisen puheille hakemaan dokumentin työtodistuksesta vielä puuttuvasta yhdestä jaksosta, jota työvoimaviranomaiset (TE-keskus) vaativat nähtäväkseen työttömyyskorvauksen saamisen edellytyksenä.

Kun allekirjoittanut lokakuussa 2016 kysyi yksikön johtaja Hyväriseltä 2016 mm. Y:n mahdollisuutta saada vierailevan tutkijan status, tuli vastaukseksi, että käytetty lomake ei kelpaa, vaan pitää käyttää LUOMUKSEN omaa lomaketta, jota ei tosin vielä siinä vaiheessa ollut olemassakaan. Yksikön johtaja Hyvärinen antoi suullisen luvan, että Y saisi käydä marraskuussa 2016 H:n kokoelmissa, mutta sen jälkeen pitää täyttää LUOMUKSEN oma lomake, kun se on ilmestynyt.

Puhelinkeskustelu 7.12.2016

Kun LUOMUKSEN vieraileville tutkijoille tarkoitettua kauan odotettua omaa lomaketta ei alkanut näkyä eikä kuulua syksyllä 2016, allekirjoittanut soitti LUOMUKSEN johtaja Schulmanille 7.12.2016 ja muistutti, että kansainvälisen *Index Herbariorum* –käsikirjan (Holmgren et al. 1990 ja sitä vastaavan uudemman tietokannan) mukaan myös H on julkinen herbaario ja sillä perusteella kaikille alan tieteenharjoittajille avoin. Totesin edelleen olevan kummallista, että esimerkiksi irtisanottua tieteenharjoittaja X:ää ei ole haluttu päästää käyttämään kokoelmia moneen kuukauteen, vaikka hän ei ole syylistynyt mihinkään rikkomuksiin ja vaikka hän oli anonut vierailevan tutkijan statusta kahteen eri kertaan yliopiston verkkosivuilta saadulla vieraileville tutkijoille tarkoitettulla yleisellä lomakkeella. Johtaja Schulman vastasi, että LUOMUKSEN oma vieraileville tutkijoille tarkoitettu lomake valmistuu vuoden vaihteen tienoilla 2016/2017. Lisäksi hän sanoi, ettei muka kenelläkään ole subjektiivista oikeutta LUOMUKSEN kokoelmien käyttöön. Tämä lausahdus on varsin outo, kun ottaa huomioon kansainvälisen käytännön, joka tähän saakka on sujunut alan tiedepiireissä hyvin joustavasti ilman keinotekoisia byrokraattisia esteitä. Tutkijavierailuilla ja vastavuoroisella näytteiden lainaus- ja vaihtotoiminnalla on pitkät kansainväliset perinteet, joten nyt ilmaantuneet byrokraattiset esteet kokoelmien käyttöön ovat LUOMUKSEN nykyjohdon omaa keksintöä.

Episodi 29.12.2016

Ollessani 29.12.2016 lounaalla UniCafén ruokalassa Helsingissä Viikin kampuksen Biokeskus 1:ssä, tuli samaan pöytään minua vastapäätä eräs nimeltä mainitsematon ”sanansaattaja” antamaan palautetta edellä mainitusta LUOMUKSEN johtaja Schulmanin kanssa joulukuussa 2016 käymästani puhelinkeskustelusta. Heti alkuun kävi ilmi, että kyseinen ”sanansaattaja” oli sattunut istumaan johtaja Schulmanin vieressä samassa autossa juuri sillä hetkellä, kun olin keskustellut puhelimitse johtaja Schulmanin kanssa 7.12.2016, ja kuullut käydyn keskustelun. Saamani palaute kesti kaikkiaan peräti toista tuntia, ja sen pääsisältö voidaan kiteyttää lyhyesti seuraaviin karuihin toteamuksiin:

- *Irtisanottujen asian ajamistani paheksuttiin vahvasti, koska se muka oli ollut puuttumista operatiivisiin asioihin.*
- *”Irtisanottuja sammaltutkijoita ei haluta enää nähdä kasvimuseossa!”*

Tämän palautteen johdosta voidaan kysyä perustellusti: Missä onkaan tämänkin alan tieteenharjoittajien keskinäinen solidaarisuus, kun saa kuulla tällaista?

LUOMUKSEN omassa lomakkeessa oli kummallisuuksia

Kun LUOMUKSEN oma vieraileville tutkijoille tarkoitettu lomake (LIITE 2) lopulta ilmestyi vuoden 2017 alussa, siinä oli monta kummallista kohtaa. Lomakkeen takasivulla on lomakkeen otsikko: ”*Sopimus työskentelemisestä Luonnontieteellisessä keskusmuseossa*” ja sen perässä on kymmenen pikkukappaletta käsittävä ohjeistus ehtoineen. Huomiota kiinnitti kahdeksannen kappaleen viimeinen virke: ”*Vierailija sitoutuu toimimaan Luomuksessa rakentavasti ja hyvää yhteishenkeä edistäen sekä olemaan esittämättä Luomusta kielteisessä valossa.*” Tuolla virkkeellä nykyjohto ilmeisesti haluaa vaientaa kaiken kritiikin mahdollisesti havaituista epäkohdista.

Lomakkeen etusivun viimeisessä kohdassa on tila merkinnälle, periikö museo työpisteen käytöstä korvauksen [Kyllä / Ei] ja sen vieressä on kaarisulkeissa viite: (’bench fee’ standardi 300 €/kk). Sopii kysyä, mistä moinen ’bench fee’ standardi 300 €/kk mahtaa olla peräisin? Kuulostaa kovalta summalta, jota ilmeisen harvalla vähävaraisella tieteenharjoittajalla olisi varaa maksaa, jos siitä pidetään kaikkien osalta tiukasti kiinni. Tässäkin kohtaa allekirjoittaneen on pakko todeta, että byrokratia on ottanut valtavan loikan Suomessa sitten vuoden 2010 yliopistouudistuksen, joka poliittisella päätöksellä vähensi yliopistoissa ja korkeakouluissa kauan sovellettua kollegiaalista ja demokraattiseksi koettua päätöksentekovaltaa ja tämän sijaan lisäsi yksiköiden johtajien valtaa – valitettavasti epädemokraattiseen suuntaan.

Heijastusvaikutuksia Viikin kampuksella

Viime vuosien tapahtumat H:ssa aiheuttivat ennen pitkää seuraamuksia myös Helsingin yliopiston Viikin kampuksella, jossa toimi siihen aikaan aina vuoden 2017 loppuun asti Biotieteiden laitos ja sen osana mm. Kasvibiologian osasto, jolla oli historiallisista syistä läheiset henkilö- ja yhteistyösuhteet LUOMUKSEEN, kunnes yliopisto luopui tiedekuntien laitosjaosta ja kaikista tiedekunnista tehtiin laitoksettomia 1.1.2018 lukien. Silloisella Biotieteiden laitoksella suomenkielisellä puolella luovuttiin fyysisiin herbaarionäytteisiin perustuvista kasvien lajintuntemustenteistä helmikuussa 2013, ja ne korvattiin kokonaan sähköisillä tenteillä PINKKA-tietokannassa (<https://www.helsinki.fi/pinkka/>)

Vuonna 2016 fyysisiä opintoherbarioita hoitava tutkimusteknikko A irtisanottiin säästösyistä, ja alkuvuodesta 2017 kyseinen laitos päätti luopua fyysisistä opintokokoelmistaan muka tilakustannussyistä. Tästä eteenpäin ainakin suomenkielisellä puolella kasvien ja sienten lajintuntemus opiskellaan ja tentitään sähköisesti sen lisäksi, että tarvittaessa varojen salliessa voidaan järjestää kenttäopetusta, jonka yhteydessä voidaan laadituttaa niin sanottuja oppimispäiväkirjoja.

Silloisen Biotieteiden laitoksen Kasvibiologian osaston tiloissa Biokeskus 3:ssa (Viikinkaari 1) oli säilössä mittava lehtisammalkurssin materiaali, joka perustui professoreiden Risto Tuomikosken ja Timo Koposen keruihin sekä eräiden muiden näiden jälkeen tekemiin täydennyksiin. Eräs päättäjistä sanoi tähän tapaan: ”*Ei ole enää tarvetta opettaa 460 sammalta*”. Tällainen lajimäärä käsiteltiin mm. professori Koposen aikanaan pitämällä laboratoriokursseilla, jolloin kurssilaiset tekivät näytteistä preparaatteja ja tutkivat niitä valomikroskoopilla. Nyt tämä materiaali oli heitetty

roskiin, kun ei otettu huomioon, että seuraavan sukupolven opettajat voisivat hyödyntää sitä opetuksessaan sähköisen kuvamateriaalin rinnalla ja tukena.

Silloisen Kasvibiologian osaston fyysisten opintokokoelmien pääosa eli alkeistuntemusta seuraavat syventävät kokoelmat olivat vuoden 2017 alkupuolelle asti Viikin kampuksen C-talon (Latokartanonkaari 5) herbaariolukusalissa 336 (81,5 m²), jonka vuokrasta silloinen Biotieteiden laitos maksoi puolet. Kun tämä laitos päätti luopua fyysisistä opintokokoelmistaan vuonna 2017, ruotsinkielinen osasto pelasti viime hetkellä syventävät putkilokasvikokoelmat Viikin C-talosta eri varastoihinsa Biokeskus 3:n rakennukseen. Viikin C-talossa oli myös syventäviä sammal- ja jäkäläkokoelmia melkein neljä harmaata teräskaapillista: 24 hyllylokerollista lehtisammalia ja 18 hyllylokerollista jäkälää, jotka olivat kauttaaltaan pätevien tutkijoiden määrittämiä. Tilajärjestelyjen tuoksinassa kaikki nämä syventävät sammal- ja jäkälänäytteet olivat valitettavasti päättyneet jätelavalle! Fyysisten näytekokoelmien tekeminen vaatii pitkäjänteistä ja kallistakin työtä, kun otetaan huomioon kaikki matkakulut ja käytetty työaika, mutta niiden totaali tuhoamien ja poistaminen jälkipolvien käytöstä käy hyvin helposti käden käänteessä. *O tempora o mores!* (Voi aikoja voi tapoja!) *Sic transit gloria mundi!* (Niin menee mainen kunnia!)

Luottamusmiehiltä pyydettiin ja saatiin apua

LUOMUKSESTA irtisanottujen tutkijoiden tilannetta käsiteltiin useaan eri otteeseen mm. Helsingin yliopiston tieteenekijät ry:n (HYT) hallituksessa vuosien 2016 ja 2017 kokouksissa, joissa oudoksuttiin ja paheksuttiin LUOMUKSESSA havaittua irtisanottujen kaltoin kohtelua. Työmarkkinakeskusjärjestö Akavaan kuuluvan Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry:n silloinen varapääluottamusmies Tapani Kaakkuriniemi, joka oli samalla myös HYT:n hallituksen jäsen kävi yhdessä allekirjoittaneen kanssa alkuvuodesta 2017 perehtymässä H:n tiloihin, joita meille esitteli eräs kansainvälisesti erittäin tunnettu varttunut vieraileva tutkija Z. Totesimme yhdessä, että yksikönjohtaja Hyvärisen väittämästä tilanahtaudesta huolimatta tilaa oli edelleen kohtuullisen hyvin useille tutkijavieraille. Esittelykierroksen jälkeen kyseinen varttunut tutkija Z tuli kutsuttuna asiantuntijana kansamme Tieteenekijöiden liiton (TTL) toimistoon Itä-Pasilaan, jossa keskustelimme TTL:n silloisen toiminnanjohtajan Eeva Rantalan kanssa irtisanottujen tieteenharjoittajien kohtelusta LUOMUKSESSA ja näiden vaikeuksista päästä käyttämään siellä olevia tieteellisiä kokoelmia. Asiantuntijana mukana ollut vieraileva varttunut tutkija Z totesi puheenvuorossaan selkeästi mm., että toimestaan irtisanottu Y on kansainvälisesti tunnetumpi tutkija kuin yksikään toinen H:n nykyisen työsuhteisen henkilökunnan jäsen!

Keväällä 2017 varapääluottamusmies Kaakkuriniemi otti sähköpostitse yhteyttä LUOMUKSEN johtaja Schulmaniin ja pyysi keskustelutilaisuuden järjestämistä LUOMUKSEN kokoelmien käyttöperiaatteista ja erityisesti irtisanottujen tieteenharjoittajien mahdollisuudesta päästä käyttämään kokoelmia. Aluksi johtaja Schulman ei vastannut ensimmäisiin yhteydenottopyyntöihin, mutta lopulta hän vastasi uudistettuihin pyyntöihin, ja keskustelutilaisuus saatiin sovituksi ajalle 20.6.2017 klo 14–15 LUOMUKSEN tiloihin osoitteeseen Pohjoinen Rautatiekatu 13.

Varapääluottamusmies Kaakkuriniemi oli ilmoittanut itsensä lisäksi edustamaltaan puolelta keskustelutilaisuuden osanottajiksi seuraavat henkilöt: 1) silloinen Helsingin yliopiston hallituksen jäsen ja samalla HYT:n hallituksen jäsen dosentti Ragna Rönnholm, 2) TTL:n lakimies OTM Mia Weckman, 3) silloinen HYT:n hallituksen jäsen FL Heino Vänskä, 4) Helsingin yliopiston

henkilökuntayhdistys HYHY ry:n varapääluottamusmies laboratorioteknikko Markku Ojala sekä 5) alan substanssiasiantuntija professori emeritus Timo Koponen. Jostain käsittämättömästä syystä johtaja Schulman ilmoitti sähköpostitse varapääluottamusmies Kaakkuriniemelle, ettei professori Koponen muka ollut tervetullut tuohon tilaisuuteen, joten tämä jäi pois tilaisuudesta. Tässä johtaja Schulman teki ison kardinaalivirheen ja syyllistyi pahaan loukkaukseen, kun ei sallinut alan todellisen substanssiasiantuntijan, professori Koposen osallistua keskustelutilaisuuteen.

Pääosa tapaamisen varatusta ajasta kului siihen, että johtaja Schulman esitti otteita LUOMUKSEN johtosäännöstä ja työjärjestyksestä ja kuvaili esimerkein näkemyksiään käytännön toimintaperiaatteista vallitsevassa taloudellisessa tilanteessa. Kun keskusteltiin tieteenharjoittajien mahdollisuuksista käyttää LUOMUKSEN kokoelmia, sekä johtaja Schulman että hänen alaisensa kasvitieteen yksikönjohtaja Hyvärinen olivat aluksi vankasti sitä mielestä LUOMUKSEN tieteelliset kokoelmat on tarkoitettu vain sellaisille tutkijoille, jotka ovat väitelleet alalta ja jotka tekevät edelleen alan tutkimusta, sekä heidän ohjauksessaan oleville väitöskirjatyön tekijöille. Kun keskustelun vastapuoli esitti useita esimerkkejä LUOMUKSEN edustamilla aloilla toimivista tieteenharjoittajista ja harrastajabiologeista, jotka ovat yltäneet kansainvälisestikin mittaviin tieteellisiin saavutuksiin huolimatta heiltä puuttuvasta alan tohtorin tutkinnosta, ainakin yksikönjohtaja Hyvärinen myönsi, että myös tohtorin tutkintoa suorittamattomien sekä alan harrastajien piirissä on henkilöitä, jotka tekevät korkeatasoista tieteellistä tutkimusta.

Keskustelun vastapuoli kommentoi myös LUOMUKSEN vierailevia tutkijoita varten tekemää lomaketta (LIITE 2), jossa nähtiin kummallisuuksia. Juuri ennen tilaisuuteen varatun ajan päättymistä yksikönjohtaja Hyväriselle ojennettiin X:n kahtena kappaleena täyttämä uusimuotoinen lomake toimenpiteitä varten. Vastaava Y:n kahtena kappaleena täyttämä lomake toimitettiin henkilökohtaisesti asiamiehen välityksellä yksikönjohtaja Hyväriselle seuraavana aamuna H:ssa. Tällöin yksikönjohtaja Hyvärinen ilmoitti asiamiehelle, että hän ei enää hoida vierailevia tutkijoita koskevia asioita, vaan kunkin hakijan on itse henkilökohtaisesti käännyttävä asianomaisen tiimin vetäjän puoleen sopiaakseen kokoelmien käytöstä.

JUKO:n varapääluottamusmiehen aloitteesta (20.6.2017) järjestetyn keskustelutilaisuuden jälkeen oli nyt vihdoin päästy tilanteeseen, että yksikönjohtaja Hyvärinen omalta osaltaan lopetti irtisanottujen tieteenharjoittajien hakemusten käsittelyn aktiivisen jarruttamisen, kun hakemusten käsittely oli nyt delegoitu hänen alaisilleen johtoportaalalle. Valitettavasti alajohtoportaanin kanssa on ilmennyt kitkaa, kun tämä on vedonnut saamiinsa ”uusiin määräyksiin” ja tällä tavoin hankaloittanut esimerkiksi X:n mahdollisuuksia käyttää tehokkaasti kokoelmia tutkimuksiaan varten.

Katsaus aikaisempiin ongelmiin

Vuoden 2016 irtisanomisten myötä alkanut turbulenssi on nostanut esiin myös eräitä aikaisempia H:n hallinnon ongelmia aina vuodesta 2009 alkaen, ja nekin on nyt syytä kirjata ja käsitellä tässä samassa yhteydessä.

Syrjittiinkö professoritasoista naispuolista sammaltutkijaa 2009?

Vuonna 1973 eläkkeelle jäänyt Helsingin yliopiston kasvitieteen professori Aarno Kalela oli viimeinen professori, joka oli sekä silloisen Kasvitieteen laitoksen, Kasvimuseon että Kasvitieteellisen puutarhan esimies. Professori Kalelan jäädessä eläkkeelle tämä kolmen yksikön niin sanottu ”personaaliunioni” jaettiin kolmeen osaan kunkin yksikön itsenäistyessä ja saadessa oman esimiehen / johtajan, vaikka ne toimivatkin edelleen osittain samalla tontilla ja samoissa rakennuksissa.

Edellä mainitussa vuoden 1973 organisaatiouudistuksessa Kasvimuseon johtajaksi tuli virkaiässä vanhin silloinen kustos eli myöhempi osastonjohtaja, ja tätä periaatetta noudatettiin kasvimuseossa pitkälti yli kolme vuosikymmentä aina, kun Kasvimuseon johtajan paikka vapautui.

Tähän perinteeseen tuli yllättäen muutos vuonna 2009. Kun Kasvimuseon johtaja professori Pertti Uotila jäi eläkkeelle, aikaisemman käytännön mukaisesti Kasvimuseon johtajaksi olisi pitänyt tulla virkaiässä vanhin osastonjohtaja, eli tässä tapauksessa kansainvälisesti hyvin tunnettu professoritasoinen naispuolinen sammaltutkija Y, joka johti silloista itiökasviosastoa, mutta näin ei jostain syystä käynytkään.

Vuoden 2009 organisaatiouudistuksessa siihen asti pitkään itsenäisinä yksikköinä toimineet Kasvitieteellinen puutarha ja Kasvimuseo liitettiin yhteen, ja tämän uuden kokonaisuuden johtoon nostettiin syyskuussa 2009 Kasvitieteellisen puutarhan johtaja FT Leif Schulman. Kun Schulmanista tuli koko Luonnontieteellisen Keskusmuseon johtaja maaliskuussa 2010, Kasvimuseon ja Kasvitieteellisen puutarhan muodostaman Kasvitieteen yksikön johtajaksi valittiin julkisessa hakumenettelyssä FT Marko Hyvärinen Oulun yliopistosta.

Tämä tapahtumasarja herättää perustellun kysymyksen, syrjittiinkö vuonna 2009 naispuolista sammaltutkijaa Y:tä, jonka professorin tieteellinen pätevyys oli todettu jo vuoden 1995 silloisen itiökasviosaston kustoksen viranhaun yhteydessä.

Syrjittiinkö eläkkeelle siirtynyttä yli-intendenttiä 2012?

Monipuolinen ja erittäin aktiivinen biologi, tuottelias sieni- ja kasvitieteilijä, dosentti Harri Harmaja (s. 1944) teki yli neljän vuosikymmenen pituisen työuran H:ssa ja siirtyi eläkkeelle yli-intendentin tehtävästä 1.3.2012. Siihen saakka vallinneen käytännön mukaisesti emeritus-tutkijoille oli tapana järjestää mahdollisuus tutkimustyön jatkamiseen osoittamalla jonkin työtila käyttöön H:sta. Tässä tapauksessa LUOMUKSEN ja H:n johto kielsivät alaisiaan järjestämästä dosentti Harmajalle emeritustyötilaa ja oikeutta käyttää yliopiston sähköpostia, mikä oli suuri tappio sieni- ja kasvitieteelle. Työuransa aikana yli-intendentti Harmaja oli usein esittänyt oikeutettua kritiikkiä LUOMUKSEN hallinnon menettelytavoissa havaitsemistaan epäkohdista, ja tästä kritiikistä LUOMUKSEN johto ei pitänyt. Emeritus-työpisteen epääminen ja tiedeyhteisön ulkopuolelle sulkeminen oli tässäkin tapauksessa vakava virhe ja osoitti kyseisten päättäjien epäpätevyyttä tieteen ja hyvän hallintotavan edistäjinä.

Kirjaston alasajo 2016

Helsingissä H:n yhteydessä Kaisaniemessä Unioninkatu 44:ssä sijainnut korkealaatuinen kasvitieteen kirjasto on palvellut niin sammuksia kuin kaikkia muitakin kasvi- ja sienitieteilijöitä runsaasti yli vuosisadan ajan, mutta valitettavasti tämäkin arvokas yksikkö ajettiin alas ja supistettiin minimiinsä niin sanotuksi käsikirjastoksi vuonna 2016 LUOMUKSEN ja H:n johtoportaiden päätöksillä – lukuisista vastalauseista huolimatta, kun kirjastoa viimeksi hoitanut kirjastosihteeri Sirkka Sallinen jäi eläkkeelle eikä ketään palkattu tai muutoin osoitettu hänen tilalleen. Suuri osa kirjoista ja sarjajulkaisuista lähetettiin Kuopion varastokirjastoon, joka hävittää sinne mahdollisesti tulleet kaksoiskappaleet tilan säästöihin vedoten. Niin kutsutun laitoskirjaston alasajoja on perusteltu kustannussäästöillä ja mm. sillä, että yliopiston strategian mukaisesti pyritään suuriin yksiköihin, jolloin erillisiä laitoskirjastoja ei enää muka tarvita. Tämä strategia ja perinteisen kasvitieteen kirjaston alasajo tulee osaltaan väistämättä haittaamaan ja vähentämään tulevien vuosien tieteellistä tuotantoa H:ssa.

Vastauksia odotettiin

On tärkeää, että LUOMUKSEN ja sen kasvitieteen yksikön johdolle on varattu mahdollisuus esittää oma näkemyksensä ja lausumansa tässä kirjoituksessa esille tuotuihin asioihin.

Sekä LUOMUKSEN että sen kasvitieteen yksikön johdolle lähetettiin kummallekin erikseen tämän julkaisun käsikirjoitus kirjattuna kirjeenä 20.6.2018 ja heitä pyydettiin toimittamaan mahdolliset kirjalliset lausumansa 10.9.2018 mennessä palautusosoitteeseen, jotta ne olisi voitu julkaista yhdessä tämän kirjoituksen kanssa. Pyydettyjä lausumia ei ole valitettavasti saatu määräaikaan mennessä, joten tämä kirjoitus julkaistaan ilman niitä.

Condensed version in English

In the autumn of 2015, the Finnish government announced several budgetary cuts and freezes in numerous administrative sectors. Soon after that, the University of Helsinki (later known in this text as UH) began the employee cooperation negotiations which continued until 2016. After closing these negotiations, UH laid off in March 2016 altogether 371 employees comprising 48 teaching and researching personnel, and the other 323 belonging to other categories of staff members. When counting also the fixed-term contracts and retirements, the personnel of UH were supposed to be reduced by 1,000 individuals by the year 2020. In December 2017, UH had 7,900 employees and 36,500 students (HYT 2016).

The deep resource cuts made at UH received heavy criticism from many directions. The staff reductions were very harsh and not well handled. Communication about the changes was poor and the leadership inadequate at all levels. Too many changes were carried out too fast. The centralization of the administration has gone too far. The move away from disciplines and Departments is in general a bad idea.

The board of UH had ordered a report from an independent group led by Professor Sue Scott (York, United Kingdom) on the effects of the downsizing and restructuring process of 2015–2017. *Beyond the Changes: The effects of, and lessons from, the downsizing and restructuring process of 2015–2017* (Scott 2017, Salonen & Siirinen 2017).

The downsizing and cuts in UH were carried out mechanically following the so-called principle of the cheese-cutter at a level of about 15 percent. The implications for the Finnish Museum of Natural History (here known as LUOMUS) were even more disastrous due to the inadequate leadership on all levels, because some heads of the units did not know or did not want to save what still could be saved in order to help the situation of the dismissed individuals and to assure their possibilities to carry out further research. It is therefore vital to write down some essential points of these flaws so that later generations in Finnish botany can judge these events and the leadership shown during this period.

Bloodletting in bryology in UH

The first sentence of the introduction of the international directory *Index Herbariorum* (Holmgren et al. 1990, p. 1) states: "Index Herbariorum, Part I, is a detailed directory of the public herbaria of the world." The botany unit of LUOMUS includes nowadays besides the Botanical Garden also a large herbarium i.e. a Botanical Museum, provided with the international acronym H, which is world famous, especially because of its two large divisions of high scientific quality: the mycological collections (including lichens) on the one hand, and the bryological collections on the other.

It was thus very unfair that access of the two dismissed active female bryologists to herbarium H was strongly restricted or totally prevented in 2016 and 2017 on various pretexts like "lack of working space" due to the downsizing of the office premises.

The disbandment of the autonomous bryological team and the incorporation of its remainder into the mycological team was a severe mistake.

It meant that one of the two central mainstays of H, i.e. the strong tradition of bryological research, was brought down very brutally, when the world-famous female team leader Y and another talented female bryologist, a foreigner X, were terminated, and in addition four other staff members of the botany unit.

Notices of termination of employment were given to the staff members of LUOMUS on March 8 and 9, 2016.

The cases of X and Dr. Y

Bryologist X was terminated on March 8, 2016, effective four months later, on July 8, 2016.

At the request of bryologist X, the present author visited, together with her, the head of the botany unit Dr. Marko Hyvärinen on March 21, 2016, at 10 o'clock in order to suggest the possibility for X to work on her own bryological material during the following four months and to apply the status of

visiting researcher for X after that period. This discussion was carried out in English, and Dr. Hyvärinen recorded it on his mobile phone. Dr. Hyvärinen expressed against X numerous points of criticism, which I, knowing their backgrounds, found unfair and very harsh. Dr. Hyvärinen expressed not even half a word of recognition concerning X's more than 12-year career in H.

We repeated the request and application of X to be able to use the collections of H for her own scientific work after the notice several times during the meeting, but Dr. Hyvärinen rejected them every time. See the form used: APPENDIX 1.

When 30 minutes had passed, Dr. Hyvärinen closed the meeting, saying that the reserved time is over, and he demanded strictly that X give back her keys to H.

Shortly after this meeting, a strange episode took place: Dr. Hyvärinen told the remaining bryologists that X herself wanted to leave H immediately. This statement by Dr. Hyvärinen was untrue.

In 2016, the present author several times visited Dr. Hyvärinen's office in order to lobby for X's possibilities to use the collections of H for her own bryological studies. Dr. Hyvärinen every time provided some pretext and obstacle.

- At first he claimed in his e-mail that X is not a researcher, because X's laid-off former vacancy was that of a technical herbarium assistant ("museomestari" in Finnish) and that is why she did not belong to the scientific staff.
- When the previous argument was rejected by the present author, further pretexts were presented subsequently by Dr. Hyvärinen.
- There is no working space available for X in H because the premises in H must be reduced and reorganized in order to save space costs.
- X must have an updated research plan for doctoral studies.
- When X, on December 7, 2016, updated her plan for doctoral studies, now it was no longer sufficient. Now X should have the official status of doctoral candidate of the faculty of Biological and Environmental Sciences of UH, but this requirement was excessive, because the official status of a doctoral candidate would endanger X's unemployment benefits.

The rest of the computational employment of X, as calculated, run out on June 9, 2016, but because the reference / testimonial did not arrive within adequate time, X must await for a further up till two months her unemployment benefit. This delay caused for X a very difficult situation economically.

The collections of H were available for others

At the same time when the access to H of the two dismissed bryologists was hindered for bureaucratic reasons and pretexts by Dr. Hyvärinen, the collections were open and available for foreign scientists, as normal. During the Lichen Conference IAL8 led by Dr. Hyvärinen himself on August 1-5, 2016, as many as 56 researchers visited H (Botanicum 2016).

Denial of the occupational health services to Dr. Y and insufficient reference / testimonial

The chief human resource officer of UH at that time, Mrs. Kira Ukkonen, announced officially several times that the occupational health services are available for dismissed employees also in that case that the person happens to be on leave of absence at the moment. In practice this did not hold true.

Dr. Y happened to be on leave of absence from January 1 to May 31, 2016, due to an important book project. Dr. Y tried to discontinue her leave of absence to be able to use the occupational health services which she now urgently needed after having received on March 9, 2016, the notice of termination of employment. Unfortunately, Dr. Hyvärinen rejected this request, saying that those services are again available beginning June 1, 2016, until September 9, 2016.

Dr. Hyvärinen had ordered Dr. Y to return the keys of H and the mobile phone of UH at the latest on June 30, 2016, despite the notice of termination of employment not running out until September 9, 2016.

Before leaving these items in the mail box of Dr. Hyvärinen in H, Dr. Y also left an application in two paper copies in the same mail box in order to receive the status of visiting researcher in H.

When the present author asked Dr. Hyvärinen the results of the applications left by X and by Dr. Y concerning the right to visit the collections of H, he answered that the application forms used were not adequate, and the own forms from LUOMUS, which at the moment were not yet available, should be used. He gave his oral permission for Dr. Y to visit the collections of H in November 2016, but later on, an application must be made using LUOMUS's forthcoming own form.

The reference / testimonial of Dr. Y was still insufficient in September 2016, more than a half year after Dr. Y received the notice of termination of employment on March 9, 2016. Finally, Dr. Y personally had to go to Dr. Hyvärinen in order to receive the document lacking to cover one period of her career that was strictly demanded by the employment authorities.

A telephone call to Professor Schulman on December 7, 2016

Because its own application form from LUOMUS was delayed for a long time, I finally made a telephone call to the head of LUOMUS, Professor Leif Schulman, on December 7, 2016. I pointed out that H belongs to the public herbaria according to the *Index Herbariorum*, and because of international practice, also bryologist X and other dismissed researchers must have access to the collections of H without any pretext or excuse. Further, I asked the time-table for the forthcoming new application form from LUOMUS for visiting researchers.

An episode on December 29, 2016

When having lunch in the campus restaurant UniCafé in Viikki, Helsinki, a thus-far unnamed “messenger” (later M in this text) came to sit at the same table opposite the present author in order to give feedback about my telephone call to Professor Schulman. It proved to be the case that M had been sitting beside Professor Schulman in the same vehicle during the telephone call and had overheard the whole discussion.

The not-so-friendly feedback given me by M lasted more than one hour and its core can be crystallized as follows:

- My intervention into the issues of the dismissed employees has aroused strong annoyance in the management of LUOMUS and H.
- That management does not want to see / to allow the dismissed bryologists in H anymore.

After that feedback, one must ask seriously: Where is the solidarity between scientists when such expressions are to be heard?

The own application form from LUOMUS delayed for a long time

Its own application form created by LUOMUS for visiting researchers was for a long time delayed and was not finally available until the beginning of 2017. This application form from LUOMUS (APPENDIX 2) was more complicated than its general counterpart (APPENDIX 1) available from the websites of UH and used successfully, for instance on the Viikki Campus and elsewhere. On the back of the new form were ten small paragraphs comprising various stipulations. The last sentence of the eighth paragraph is strange, denying to visiting researchers the right to express any possible public criticism of faults they ever may observe in LUOMUS.

Help was asked and received from the shop stewards

The situation of the dismissed employees was discussed many times in 2016 and 2017 in meetings of the local trade union, The Helsinki University Association of Researchers and Teachers (HUART). The deputy chief shop steward of The Negotiation Organization of Public Sector Professionals JUKO and at the same time the board member of HUART of that time Mr. Tapani Kaakkuriniemi visited H with the present author in order to acquaintance himself with the local circumstances under the guidance of an internationally famous visiting researcher, Z. After the grand tour in H, these three people went to the office of The Finnish Union of University Researchers and Teachers (FUURT) in the suburb of Itä-Pasila in order to have a discussion with the executive manager at that time, Mrs. Eeva Rantala. In the discussion, Z mentioned the fact that the dismissed Dr. Y is internationally more well-known than any other member of the present permanent staff of H.

In spring 2017, deputy chief shop steward Kaakkuriniemi sent an e-mail to Professor Schulman to ask him to organize a meeting concerning the principles by which researchers are allowed to use the scientific collections of LUOMUS for their own studies. At first Professor Schulman did not answer at all, but finally he answered the renewed e-mails.

The meeting was arranged June 20, 2017, from 2 until 3 p.m. in the main building of LUOMUS (Zoological Museum) at Pohjoinen Rautatiekatu 13, Helsinki.

The delegation of the deputy chief shop steward Kaakkuriniemi comprised the following persons: Docent Ragna Rönholm, the board member of UH and board member of HUART at that time; the lawyer of FUURT, Mrs. Mia Weckman; Mr. Heino Vänskä, a board member of HUART at that time; and the laboratory technician Markku Ojala, the deputy chief shop steward of the Personnel Association of the University of Helsinki (HYHY). Prof. Schulman caused a severe insult by rejecting in advance the participation of Professor Emeritus Timo Koponen in the meeting, a professor who is an expert on the substance under discussion.

At the end of the meeting, the new application form from LUOMUS in two copies filled in by X was given to Dr. Hyvärinen, and on the next day in H the same application form in two copies filled in by Dr. Y was delivered directly to Dr. Hyvärinen by the present author.

Finally now – after more than one year – Dr. Hyvärinen ended his hinderance of the access of the dismissed researchers to H.

Repercussions on the Viikki Campus

The processes of the recent years in UH and H caused repercussions also on the Viikki Campus. The faculty of Biological and Environmental Sciences comprised until the end of 2017 the Department of Biosciences and that, among others, the Division of Plant Biology which had historical and close relations to LUOMUS and H. A big change took place in the inner structure of the faculties in the whole university on January 1, 2018, when in the restructuring process the departments were disbanded and instead, different unofficial divisions or sectors were established inside the faculties.

In February 2013 the Finnish-speaking sector of the Division of Plant Biology of that time had replaced the plant identification tests of physical herbarium sheets with virtual examples displayed as electronic images / photos of plants only (<https://www.helsinki.fi/pinkka>).

In March 2017, the research technician A, who was in practice the technical curator of the physical study herbaria, was dismissed. The physical advanced-study herbaria located in the joint premises in Viikki (C-house, room 336, Latokartanonkaari 5) were abandoned by the Finnish-speaking sector, but the Swedish-speaking sector saved the main part of these herbaria into various places in Biocentre 3 at the last possible moment for its own possible future use.

One of decision-makers of the Finnish-speaking sector said: *“There is no need any more to teach 460 species of bryophytes!”* (That was the number of species treated during the bryophyte courses at the time of Timo Koponen several years earlier.) After that statement, the large quantity of bryological-course material collected by Professors Risto Tuomikoski and Timo Koponen and others and kept in Biocentre 3 was totally destroyed. Similarly, an advanced collection of bryophytes (containing 24 shelves) and that of lichens (18 shelves), both identified by specialists and located on the joint herbarium’s premises in another house in Viikki (C-house) was also totally destroyed. The decision-makers did not take into consideration the possible future use of these

collections by the teachers and students of the next generations. It is very easy to destroy various collections for teaching, but it takes very much time and high costs to reestablish them again in the future.

In retrospect, earlier problems in H

The turbulence in connection with downsizing and redundancies made evident also earlier problems of management in H beginning in 2009, and so these must be recorded in this connection.

Was a female bryologist of professor level discriminated against in 2009 in H?

In 1973, Professor Aarno Kalela was the last professor who at the same time was the head of three botanical units at that time, i.e. the Department of Botany, the Botanical Museum (H), and the Botanical Garden. After Professor Kalela, these three units each received a separate leader at professor level. The Botanical Museum (H) of that time comprised two sections, and the senior head of these was automatically appointed the head of the whole Botanical Museum (H). This system was applied for the 36 years until 2009.

When the head of the Botanical Museum (H), Professor Pertti Uotila, retired in 2009, his deputy, the head of the Division of Cryptogams, Dr. Y, should have been appointed his successor according to the previous practice, but this did not take place for some thus-far unknown reason.

In 2009, the Botanical Museum and the Botanical Garden were merged, and the head of the Botanical Garden of that time, Dr. Leif Schulman, became the head of this joint botany unit. In 2010 he was promoted to be the head of the whole LUOMUS. After that, Dr. Marko Hyvärinen from the University of Oulu was elected through an application procedure to be the new head of the botany unit H.

Was a retired senior curator discriminated against in 2012?

A talented and active biologist, a very productive mycologist and botanist, Docent Harri Harmaja (born in 1944) made a career of more than four decades in H and was retired from the position of the senior curator on March 1, 2012. Until then, the common practice had been that a working space and the right to use the e-mail system of UH were arranged in H for active emeritus researchers of professor level like the senior curators. In this case the management of LUOMUS and H strictly denied these possibilities to Dr. Harmaja, who during his career had many times made critical but clearly justified comments on the function of the administration of LUOMUS and H. The management showed its own incompetence by blocking retired Dr. Harmaja from H and in this way destroying his remaining scientific potential.

Reduction in the library of H in 2016

The well-stocked botanical library in connection with H has long traditions in serving all sectors of botany and mycology. In 2016, when the librarian Mrs. Sirkka Sällinen retired, the management of LUOMUS and of H decided to withdraw the vacant position and reduce the botanical library and its premises to a relatively small internal reference library in order to cut costs. Several hundreds of supposedly “no longer relevant” publications were deleted directly, and large quantities of other publications were sent to the Kuopio depot library which stores only single sets of each publication series; if the depot library happens to receive duplicate sets, these sets will be destroyed in order to save space and costs. The great reduction in the botanical library for its part will surely hinder all future activities of researchers during the coming decades.

Answers are needed

What is very essential is that the present management of LUOMUS and its botany unit H have an opportunity to comment upon and answer all the points presented in this article.

The manuscript of this pamphlet was sent as a registered letter both to the heads of LUOMUS and its botany unit H on June 20, 2018, and they were asked to submit their possible answers and comments to the e-mail address provided not later than September 10, 2018. Because no answers or comments have arrived by the deadline, this article will be published without them.

Lähteet – References

Botanicum, kasviteen tiedostuslehti 6/2016 (9.9.2016), Luonnontieteellisen keskusmuseon Luomuksen kasvitieteen yksikkö sekä Biotieteiden laitos (kasvibiologia).

Holmgren, P. K., Holmgren, N.H. & Barnett L.C. (eds.) 1990: Index Herbariorum. Part I: The Herbaria of the World, Eighth Edition. – Regnum Vegetabile 120: i–x, 1–693. ISBN 0-89327-358-9

HYT 2016. Helsingin yliopiston tieteentekijät – Forskarföreningen vid Helsingfors universitet ry. Toimintakertomus 2016. <https://www.hyt-ry.fi/>

Index Herbariorum, <https://www.nybg.org/science-project/index-herbariorum-upgrade/>

Pinkka – Lajintuntemuksen oppimisympäristö, Helsingin yliopisto. <https://www.helsinki.fi/pinkka/>

Salonen, A.S. & Siirainen, M. 2017: Arviointiryhmän raportti. – HYT:n tiedotuslehti – HUART Member bulletin 4/2017: 8-9. <https://www.hyt-ry.fi/lehti/>

Scott, S. 2017: Helsinki University Change Review. Beyond the Changes: The effects of, and lessons from, the downsizing and restructuring process of 2015-2017. From: Professor Sue Scott Chair of the Helsinki University Change Review Group. To: The University of Helsinki. October 2017. <https://www.flamma.helsinki.fi/>

LIITE 1 / APPENDIX 1

LIITE 2 / APPENDIX 2

HELSINGIN YLIOPISTO

**Sopimus apurahatutkijan/
vierailevan tutkijan kanssa**

Tehdään kahtena kappaleena

- ☐ Apurahatutkija
☒ Vieraileva tutkija

Sopimuksen osapuolet	Helsingin yliopisto			
	Apurahatutkija/ vieraileva tutkija	Nimi	Henkilötunnus	
		Lähiosoite	Postinumero	Postitoimipaikka HELSINKI
		Sähköpostiosoite		
		Tutkimusala		
		Kansalaisuus		
Sopimuksen sisältö ja tarkoitus	Tällä sopimuksella sovitaan niistä periaatteista, joiden mukaisesti apurahatutkija/vieraileva tutkija on oikeutettu työskentelemään tiedekunnan tai laitoksen yhteydessä, ja niistä velvoitteista joihin hän sitoutuu. Sopimuksen tekemisellä ei muodostu työsuhdetta yliopistoon eikä oikeutta työterveyshuollon käyttöön. Sopimuksen tehneet eivät kuulu yliopiston vakuutusten piiriin.			
Osallistuminen yliopiston toimintaan	Apurahatutkija/vieraileva tutkija on käytettävissä tarvittaessa seuraaviin tehtäviin: ☐ Opetuksen antaminen ☐ Opiskelijoiden opinnäytetöiden ohjaus ☐ Asiantuntijalausuntojen ja opinnäytteisiin liittyvien lausuntojen antaminen ☐ Vastaväittäjänä toimiminen ☐ Tutkimusprojekteihin ja hankkeisiin osallistuminen ja niiden johtaminen ☐ Muita tehtäviä: Yliopisto maksaa korvauksen sovittu työstä. Tästä sovitaan aina erikseen yksikön kanssa.			
Yliopiston tarjoamat edut	Käyttölupa: Käyttäjätunnus ja yliopiston sähköpostiosoite ☒ Työskentelytila ☒ Laboratiotila- ja laitteet ☒ Avain tiloihin ☐ Muuta:			
Apurahatutkijan/ vierailevan tutkijan velvoitteet	Tutkija sitoutuu ilmoittamaan tiedot ja julkaisut TUHAT-järjestelmään ja merkitsemään julkaisuihin laitoksen/ tiedekunnan nimen. ☒ Tilasta ym. ei peritä korvausta Korvauksen määrä _____ €/kk			
Lisätiedot				
Liitteet				
Sopimuksen voimassaolo	Tämä sopimus ja sen edellyttämät oikeudet ja velvoitteet ovat voimassa Tämän jälkeen sopimus voidaan haluttaessa uusua määräajaksi. Kumpikin osapuoli voi irtisanoa sopimuksen päättymään ennen edellä mainittua aikaa. Irtisanomisaika on 1 kuukausi.			
Sopimus- kappaleet ja allekirjoitukset	Tätä sopimusta on tehty kaksi samasanaista kappaletta, yksi apurahatutkijalle/vierailevalle tutkijalle ja yksi laitokselle/ tiedekunnalle. Päiväys _____ _____ Päättäjän _____ Apurahatutkija / Vieraileva tutkija			

Hakija täyttää	Nimi	
	Henkilötunnus	Sähköpostiosoite
	Kotiosoite	
	Puhelinnumero	
Luonnontieteellinen keskustamuseo täyttää	Vastaanottava yksikkö	
	Tiimi	
	Työpiste	
	Mihin tiloihin annetaan kulkuoikeus/avaimet?	
	Kauanko työpiste on vierailijan käytössä? (yleensä enintään vuoden kerrallaan) _____ - _____	
	Toimenkuva: Tutkimus / opiskelu ☐ Museotyö ☐ Puutarhatyö ☐	
	Tekeekö vierailija: Pro gradua ☐ Väitöskirjaa ☐ Post doc -työtä ☐	
	Jos tekee, kuka ohjaa työtä/tutkimusryhmää Luonnontieteellisessä keskustamuseossa?	
	TDK:ssa hyväksytty jatko-opintosuunnitelma (pakollinen jatko-opiskelijoille): On ☐ Ei ole ☐	
	Työn kuvaus: _____	
	Saako vierailija rahoitusta työlle Kyllä ☐ Ei ☐	
	Mistä ja paljonko? _____	
	Antaako Luonnontieteellinen keskustamuseo vierailijan käyttöön tietokoneen ja verkkotunnukset? Kyllä ☐ Ei ☐	
	Tarvitseeko vierailija museon tietokantoja työhönsä? Kyllä ☐ Ei ☐	
Mitä niistä?		
Osallistuuko vierailija kokoelmatyöhön? Kyllä ☐ Ei ☐		
Periikö museo työpisteen käytöstä korvauksen ('bench fee' standardi 300 €/kk)? Kyllä ☐ Ei ☐		
Jos perii, paljonko? _____		

Tätä sopimusta on tehty kaksi samasanaista kappaletta: yksi vierailijalle ja yksi Luomukselle.

Päiväys

Vierailijan allekirjoitus

Yksikönjohtajan allekirjoitus

Sopimus työskentelemisestä Luonnontieteellisessä keskusmuseossa

Allekirjoittaneet (jäljempänä "vierailija" ja "yksikönjohtaja") ovat sopineet Luonnontieteellisessä keskusmuseossa (Luomus) työskentelemisestä ja sen tilojen ja muiden resurssien käyttämisestä seuraavasti. Sopimuksen tekemisellä ei muodostu työsuhdetta yliopistoon eikä oikeutta työterveyshuollon käyttöön. Sopimuksen tehneet eivät kuulu yliopiston vakuutuksen piiriin.

Vierailijalla on oikeus työskentelytilaan, joka hänelle osoitetaan. Luomus voi vaihtaa tilaa sopimuskauden aikana. Vierailija saa käyttöönsä kiinteistön avaimet tai kulkutunnisteen. Avainten ja kulkutunnisteen katoamisesta on ilmoitettava välittömästi. Hävittämisestä aiheutuneet kustannukset voidaan periä vierailijalta.

Vierailija jättää hakiessaan tämän sopimuksen liitteeksi tiiviin työsuunnitelman (enintään 1 sivu), josta ilmenee tarvittavan tilan arvioitu käyttöaste sekä perustelu tilan tarpeellisuudelle.

Jos vierailija käyttää Luomuksen/Helsingin yliopiston tietokoneita, hän sitoutuu noudattamaan voimassaolevia HY:n tietojärjestelmien käyttöäytäntöjä. Käyttöoikeudet Luomuksen palvelinhakemistoihin määritellään henkilökohtaisesti tarpeen mukaan. Luomuksen palvelimilla säilytettävän aineiston suhteen noudatetaan samoja ohjeita kuin HY:n tietojärjestelmien käyttöäytäntöissä.

Vierailijan tulee käyttää julkaisuissaan työskentely-yksikkönsä osoitetta; esim. "Luonnontieteellinen keskusmuseo, Eläintieteen yksikkö...". Vierailija sitoutuu ilmoittamaan tiedot aktiviteeteistaan ja julkaisuistaan Tuhat-järjestelmään.

Vierailija sitoutuu noudattamaan Luomuksen aineistojen avoimen käytön politiikkaa sekä muutoinkin Luomuksen linjaamia työyhteisön sääntöjä ja ohjeistuksia, jotka on määritelty Luomuksen yleisessä kokoelmapolitiikassa, digitaalisten aineistojen aineistopolitiikassa sekä ympäristökasvatuspolitiikassa.

Vierailija luovuttaa Luomukselle oikeuden käyttää kirjoittamiaan lajikuvauskuuvia Luomuksen avoimissa, ei-kaupallisissa sähköisissä julkaisuissa ja Lajitietokeskuksessa. Vierailija sitoutuu tallentamaan Luomuksen kokoelmiin liitettävien näytteidensä tiedot Luomuksen tarjoamalle tallennuspohjalle ja toimittamaan tiedot Luomukselle. Tietojen ohella näistä ja Luomuksen kokoelmissa jo olevista näytteistä otettuja valokuvia voidaan tallentaa Luomuksen tietojärjestelmiin. Tällaisten kuvien tekijänoikeuden vierailija jakaa Luomuksen kanssa.

Vierailija voi suhteestaan Luomukseen käyttää nimitystä "vieraileva tutkija" tai "vieraileva museo-/puutarhatyöntekijä" toimenkuvasta riippuen. Hän ei voi esiintyä Luomuksen tai sen henkilöstön edustajana. Vierailija sitoutuu toimimaan Luomuksessa rakentavasti ja hyvää yhteishenkeä edistäen sekä olemaan julkisesti esittämättä Luomusta kielteisessä valossa.

Vierailija sitoutuu maksamaan mahdollisista aputyövoiman palkkaamiseen tarkoitetuista apurahoistaan normaalin yleiskustannusosuuden (20% Luomus ja 5% yliopiston ns. rehtorin osuus) sekä korvaamaan työskentelystä aiheutuvia kustannuksia, mikäli hänen tutkimusavustajansa työskentelee Luomuksen tiloissa.

Luomus pidättää oikeuden irtisanoa tämän sopimuksen kuukauden irtisanomisajalla pakottavien syiden näin vaatiessa. Allekirjoittaneella on oikeus irtisanoa sopimus kuukauden irtisanomisajalla, jolloin mahdollinen laskutus työpisteen käyttökorvauksesta päättyy irtisanomisajankohtaa seuraavassa kuussa.

5.10.2018

Julkaisija / Publisher:

978-952-69049

AY.seurantaryhmä.H(at)gmail.com

Untamontie 12 E 44

FI-00610 Helsinki

Finland

ISSN 2489-8767

ISBN 978-952-69049-0-0 (nid.)

ISBN 978-952-69049-1-7 (PDF)

Unigrafia Oy, Helsinki 2018